

EURÓPAI PARLAMENT

2009 - 2014

Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottság

---

14.9.2011

MUNKADOKUMENTUM

az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig történő megvalósításának ütemtervéről

Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottság

Előadó: Chris Davies

Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig történő megvalósításának ütemterve

Előszó

Minden eddiginél nagyobb szükség van a globális felmelegedéssel kapcsolatos kibocsátások mérséklésére, de egyesek politikai akaratát letöri mások vonakodása.

Túl sokan húzódoznak a határozott cselekvéstől, jóllehet az EU kormányai többször is jóváhagyták a tudományos bizonyítékokat, és elismerték, hogy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság létrehozására irányuló azonnali lépések megtételének elmulasztása legjobb esetben is költséges, a legrosszabban pedig katasztrofális lesz. A gazdasági hanyatlás megrendítette a bizalmat és elterelte a figyelmet. Az éghajlatváltozás elleni küzdelemre vonatkozó intézkedésekről szóló, ambiciózus nemzetközi megállapodás elérésével kapcsolatos kilátások elhomályosultak (bár több nemzet tesz erre vonatkozó önkéntes kötelezettségvállalást). Az Európai Bizottság 2050-ig szóló ütemterve még nem kapta meg a Tanács támogatását.

A döntéshozókat bizonytalanságok és kétségek gyötrik. Önmagában az, hogy az Európai Unió csökkenti a kibocsátásokat, nem jelenthet védelmet a világ számára az éghajlatváltozással szemben, de okozna-e lényeges káros következményeket az európai gazdaság szempontjából, illetve csekélyek lennének-e az ilyen hatások? Valóban hasznosak lehetnek az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság megvalósításával kapcsolatos befektetések, amelyek új üzleti lehetőségeket teremtenek? Vajon az iparosodott országok egy kötelező erejű nemzetközi megállapodás hiányában tesznek-e majd határozott intézkedéseket kibocsátásaik csökkentése érdekében? A tétovázás helyett nem kellene az EU-nak inkább vezető szerepet vállalnia?

Elérhetjük-e céljainkat, ha korlátozzuk bizonyos technológiák alkalmazását? Kizárjuk az atommaghasadást, illetve a szén-dioxid-leválasztást és -tárolást? Korlátozásokat szabunk meg a palagázra vagy a bioüzemanyagokra vonatkozóan? Módunkban áll-e, hogy a szükséges összegeket befektessük az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák kifejlesztésébe? Bizonyos tagállamoknak nagyobb nehézséget okoz majd a szén-dioxid-kibocsátás csökkentése, mint másoknak, szóval megfelelő-e a jelenlegi tehermegosztási rendszer? Kell-e biztosítanunk további segítséget, és ha igen, ki fogja ezt fizetni?

Az elkötelezettség hiánya részben abból fakad, hogy egyes politikusok szkeptikusak a globális felmelegedéssel kapcsolatban. Lehet, hogy a tudósok tévednek?

A globális szén-dioxid-kibocsátás növekedése továbbra is folytatódik. A Hawaiiin található Mauna Loa Megfigyelőállomás 2011 májusában 394,16 ppm éves csúcserőértéket mért az egy évtizeddel ezelőtti 373,78 ppm-hez képest. Most már nyilvánvaló, hogy 2015-re, illetve azt követően még több évig nem állítjuk meg a globális szén-dioxid-kibocsátások növekedését.

A tudomány és a tendenciák arra figyelmeztetnek, hogy a globális átlaghőmérséklet több mint 2 Celsius-fokkal emelkedni fog, és erre valójában sok jelenlegi európai parlamenti képviselő életében sor kerülhet. A felmelegedés pedig a haláluk után is folytatódni fog. Az egyesült

királyságbeli Hadley Centre számításai szerint a 2070–2100-as időszakban a globális átlagos felszíni hőmérséklet 3–5 Celsius-fokkal fog emelkedni, ha nem kerül sor sürgős intézkedésre. Az ilyen nagyságrendű hőmérséklet hatásai közé tartozik többek között, hogy igen jelentősen csökkentheti a világ mezőgazdasági termelését, amely akkorra 2 milliárddal több embert fog eltartani.

Nem alvajáróként közeledünk a katasztrófa felé, hanem nyitott szemmel haladunk, teljes mértékben tudatában vagyunk a tényeknek, de eltereljük a figyelmünket.

Az ütemterv célkitűzései

Az Európai Unió csak arra vonatkozóan vállalt feltétlen és egyoldalú kötelezettséget, hogy 2020-ra 20%-kal csökkenteni a szén-dioxid-kibocsátás 1990-es szintjét. Ugyanakkor számos olyan politikát elfogadott, amelyek teljes körű végrehajtása esetén 2050-re 40%-kal csökkenne a kibocsátás.

A Tanács elismerte, hogy ez a szemlélet nem megfelelő és elfogadta, hogy a kibocsátást 2050-re általánosságban 80–95%-kal kell csökkenteni. A Bizottság ütemtervének elfogadása az e cél megvalósításával kapcsolatos alapelv követésére fogja kötelezni az Európai Uniót, és rengeteg új, konkrét politikai javaslat előterjesztését indokolja. Ennek fontosságát nem szabad alábecsülni.

Az ütemterv mérföldkőként javasolja a hazai kibocsátások 2030-ra 40%-kal, 2040-re pedig 60%-kal történő csökkentését. A forgatókönyv 25%-os csökkenés elérését feltételezi 2020-ra, és a Bizottság rámutat arra, hogy az EU addig fogja ezt követni, amíg a már elfogadott politikák teljes mértékben megvalósulnak. Mivel a tagállamok hányódnak az energiahatékonysági célkitűzések között, valószínűleg szükség lesz a Tanács és a Parlament támogatására a további korrekciós intézkedésekhez.

Az ütemterv az időszak végére ütemezett; feltételezi, hogy a kibocsátáscsökkentés irama az évek elteltével és a technológia fejlődésével felgyorsul majd. A javasolt jelentősebb változások közül túl sok még évekbe kerül. Az 1990 és 2020 közötti időszak vonatkozásában az előírt teljes szén-dioxid-csökkentés csak 25%-ot tenne ki, míg a következő 30 évben további 55%-ot kellene elérni.

A változások időt vesznek igénybe, a Bizottság javaslataival kapcsolatban azonban azt a bírálatot lehet megfogalmazni, hogy önelégültek és szűk látókörűek – jóllehet kifejezhetik a radikálisabb megközelítésre vonatkozó politikai megállapodás elérését övező nehézségeket. Az a feltételezés, hogy a 2050-es cél megvalósítása esetén minden nagyon szép és jó lesz, figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy a kibocsátott szén-dioxid minden egyes tonnája több mint 100 éve lehet a légkörben. A szén-dioxid-mennyiségek minden nappal tovább halmozódnak és hozzájárulnak a globális felmelegedés folyamatához; nem csupán a következő 30–40 évben, hanem sürgősen jelentős kibocsátáscsökkentésre van szükség.

Jelentőség Európa gazdasága szempontjából

A kihívást az jelenti, hogy a szén-dioxid-kibocsátást a versenyképes gazdaság megteremtése és megőrzése mellett csökkentjük radikálisan. Ezt a két célkitűzést együtt kell megvalósítani. A világ más részein olyan gyors a fejlődés üteme, hogy Európát a lemaradás veszélye fenyegeti amiatt, hogy elavult, máshol már túlhaladott módszereket és eszközöket próbál fenntartani. Előre kell lépünk, új gondolkodásmódot kell alkalmazni és ki kell használni az új lehetőségeket.

A Bizottság által végzett hatásvizsgálat azt a következtetést vonja le, hogy az ütemterv célkitűzései változást idéznek elő a foglalkoztatás szerkezetében, de olyat, amely összességében semleges vagy kedvező lesz. A potenciális gazdasági előnyök jelentősebbek lesznek, ha a tagállamok hatékonyan felhasználják az árverésekből származó bevételeket, az EU pedig eredményesen kihasználja lépéselőnyét.

Ezen optimista helyzet megvalósulását az a veszély fenyegeti, hogy az ipar részéről bizonyos lobbisták pesszimizmusa és rövid távú szemléletmódja miatt meghiúsulhat. Túlságosan gyakran sikerült félelmeket kelteniük a politikai változás következményeivel kapcsolatban.

2007–2008-ban például a személygépkocsi-gyártók azt mondták a kormányoknak és az európai parlamenti képviselőknek, hogy az új járművek szén-dioxid-kibocsátásának csökkentésére irányuló intézkedések növelnék az eladási árakat és veszélyeztetnék az iparág jövőjét. Valójában azóta az új autók ára reálértékben csökkent, miközben a nagyobb üzemanyag-hatékonyságot előíró uniós jogszabályok bizonyos könnyítéseket biztosítottak a jelentős mértékben megnövekedett üzemanyagárakkal szembesülő autózvezetők számára. A fokozott környezetvédelmi normák nem gyengítették az EU személygépkocsi-gyártóinak versenyhelyzetét.

Jogosak, de nagyon túlzottak a bizonyos energiaintenzív ágazatokat fenyegető kibocsátásáthelyezési kockázatokkal kapcsolatos aggodalmak. Az érintett iparágak többséggel rendelkeznek az ingyenesen kiosztott szén-dioxid-kibocsátási egységek tekintetében, ami a következő évekre védelmet biztosít a szén árának hatásaival szemben. Az európai gazdaságot érintő problémák nem a kibocsátásáthelyezésből származnak.

Ha Kína továbbra is tartja tavalyi növekedési ütemét, szén-dioxid-kibocsátása 2030-ra eléri a világ többi részének jelenlegi kibocsátási szintjét. Ennek elkerülése érdekében Kínának haladéktalanul fokoznia kell az alacsony szén-dioxid-kibocsátású villamosenergia-termelés alkalmazását, valamint tényleg óriási léptékben be kell vezetnie a szén-dioxid-leválasztást és -tárolást. Ha az EU késlekedik az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák széles körű bevezetése terén, annak az lesz a következménye, hogy saját berendezések gyártása helyett importra szorulunk. Ha késlekedünk, sokszor meg fog ismétlődni, hogy a távol-keleti társaságok meghatározó befolyással rendelkeznek a napenergiát hasznosító technológia terén, akárcsak jelenleg. Az EU annak teszi ki magát, hogy feláldozza a technológiai vezető szereppel és az azzal járó gazdasági lehetőségekkel kapcsolatos összes jogalapját.

Prioritásnak kell tekinteni, hogy az EU iránymutatást és felvilágosítást nyújtson az ipar, és különösen az energiaágazat számára. A 2050-es szén-dioxid-kibocsátások a befektetésekkel kapcsolatos mostani döntéseink következményei lesznek. Lehet, hogy a jelenleg a tervezés

szakaszában lévő erőműveket 2020 előtt üzembe helyezik, és még három évtizeddel később is működhetnek. Alapvető fontosságú, hogy hosszú távú politikát határozzunk meg, hogy az iparág bizalommal hajthasson végre befektetéseket, és ne kelljen attól félnie, hogy értéktelenné vált eszközök maradnak a nyakán. Az ütemterv elfogadása hozzá fog járulni azon egyértelmű helyzet kialakulásához, amelyet a befektetők igényelnek.

Lesz változás, de nincs mitől félni, hacsak nem magától a félelemtől.

A parlamenti szavazás következményei

Bár nem jogalkotási kérdéstről van szó, a Parlament reakciójának mégis óriási jelentősége lehet a jövőbeni politika szempontjából. Bár az előadó úgy gondolja, hogy a Bizottság ütemterve nem elég erélyes a hazai kibocsátások azonnal szükséges csökkentése tekintetében, azt ajánlja, hogy a Parlament hagyja azt jóvá, a 2030-ra, 2040-re és 2050-re vonatkozóan a szén-dioxid-kibocsátással kapcsolatban meghatározott mérföldkövekkel együtt.

A jóváhagyás maga után vonja, hogy az európai parlamenti képviselők elismerik, hogy az Európai Uniónak készen kell állnia arra, hogy vezető szerepet vállaljon a globális felmelegedés kérdése kapcsán. Ez azt jelenti, hogy a Parlament – még egy olyan kötelező erejű nemzetközi egyezmény hiányában is, amelyre törekszünk – elfogadja, hogy az EU-nak vállalnia kell a kezdeményező szerepet, és meg kell tennie az ahhoz szükséges lépéseket, hogy 2050-re létrejöjjön egy alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság. Azt fogja jelezni, hogy az európai parlamenti képviselők azt szeretnék, hogy az EU gazdasági céljaink eléréséhez új technológiákat és módszereket alkalmazzon.

A jóváhagyás azt fogja bizonyítani, hogy a Parlament megérti, hogy az iparnak szüksége van arra, hogy megkapja a lehető legegyszerűbb jelzést a hosszú távú politikára vonatkozóan. Ez arra fog utalni, hogy az európai parlamenti képviselők tisztában vannak azzal, hogy megfelelő politikai eszközöket kell bevezetni, amelyek irányadóak a befektetésekkel kapcsolatos döntések tekintetében, annak elfogadására készítve őket, hogy vagy a kibocsátáskereskedelmi rendszer szigorítására vonatkozó intézkedéseket kell támogatniuk és emelni a szén árát, vagy a már említett, alacsony szén-dioxid-kibocsátású befektetések ösztönzésére irányuló alternatív intézkedéseket kell elősegíteni.

Egyértelműen ki kell mondanunk, mit is jelent, ha nem hagyjuk jóvá az ütemtervet. Nincs B terv. Az ENSZ Éghajlat-változási Kormányközi Testületének ajánlásaival összhangban javasolt mérföldkövek elutasítása azt a látszatot kelti, hogy a Parlament úgy véli, hogy azok nem érhetők el, vagy túl nagy költségek árán (bármilyen következményekkel is járjon ez a leszármazottainkra nézve), vagy nem hajlandó elfogadni, hogy nincs szükség e mérföldkövek elérésére.

Egy ilyen döntés mindenki számára borzalmas csapás lenne, aki elismeri, hogy a globális felmelegedés bolygónk több milliárd lakóját veszélyezteti. Jelentősen csökkentené a Bizottság és a Tanács azon tagjainak elszántságát, akik biztosítani szeretnék, hogy az EU fogadja el az éghajlatváltozás mérsékléséhez és a nemzetközi versenyhelyzetének megőrzéséhez nélkülözhetetlen politikákat. Az a politikai üzenet, amelyet egy ilyen döntés közvetítene,

romba döntené a nemzetközi tárgyalások előrehaladásával kapcsolatos reményeket.

A mi lehetőségünk

Háború idején gyorsan mennek a dolgok. Akad pénz, a bürokrácia szétfoszlik, akcióra kerül sor.

A globális felmelegedés nem jelent közvetlen háborús veszélyt, inkább lassan közeledő katasztrófa, amely ugyanolyan messzemenő következményekkel jár. A világ is lassan reagál a helyzetre. A jelenség nem kapja meg a neki járó kiemelt figyelmet.

Az ilyen jellegű parlamenti szövegek politikai szempontból rövid időre szólnak. Csekély értéke lesz annak, ha az európai parlamenti képviselők általános és felületes észrevételeket tesznek. Ehelyett inkább élnünk kell az alkalommal, hogy konkrét intézkedéseket javasoljunk, amelyeket a Bizottságnak be kell vezetnie, ha el akarjuk érni a 2050-es célkitűzést. Ragaszkodnunk kell ahhoz, hogy a szükséges javaslatokat a jelenlegi Parlament mandátumának ideje alatt kelljen előterjeszteni. Arra kell használnunk ezt a jelentést, hogy pozitív módon gyakoroljunk nyomást.

Megjegyzés

Ebben a kérdésben közös a hatáskörünk az ITRE bizottsággal, amely kizárólagos felelősséget visel a megújuló energia, az energiahatékonyság, energiabiztonság, az épületek energiateljesítménye, az energiafogyasztás címkézése, az energiaágazatra vonatkozó következmények vizsgálata, az intelligens hálózatok, az intelligens fogyasztásmérők, a kutatás és innováció tekintetében. Az előadó jelentése tükrözni fogja ezt a hatáskörmegosztást.